

Een versie van dit artikel is gepubliceerd in *VolZin* 2013 nr. 13.

Het citeren of doorgeven van deze tekst is toegestaan, mits met bronvermelding.

De auteur van deze tekst is dr. Piet van Veldhuizen – www.woordenmetzielenzin.nl

Paranormaal gelovig

Laat ik beginnen met een paar heel gewone bijzondere ervaringen. Daarna zal ik vertellen waarom ik ze heel gewoon en tegelijk bijzonder noem, en waar ik met dit verhaal heen wil.

Ervaring één. Ik zat op een avond te schrijven aan mijn bureau. Er was verder niemand in huis, het was stil om me heen. Ik voelde dat er schuin van achteren naar me gekeken werd, alsof er ogen in mijn rug prikten. Dat kon helemaal niet, dacht ik, want daar was geen deur of raam – enkel boekenkasten. Maar het bleef me storen, dus ik draaide me langzaam om in die richting. Op een rij boeken in de kast zat een muisje naar me te staren, met glimmende kraalooogjes. Ik werd vrolijk van de gedachte dat ik niet alleen was, ik zei zachtjes ‘Welkom, je mag blijven’, en keerde terug naar mijn schrijfwerk.

Ervaring twee. Terwijl ik op mijn werkkamer doende was, kwam opeens de gedachte op dat ik meneer A. eens zou moeten bellen om te vragen hoe het met hem gaat. Maar ik was met een klus bezig die af moest, dus ik dacht: dat komt straks wel. Een uur later pakte ik de telefoon en belde hem. ‘Je belt als geroepen’, riep hij met een stem waarin wanhoop klonk, ‘ik loop al meer dan een uur naar je telefoonnummer te zoeken. Ik wil graag dat je even langskomt want ik moet je iets vertellen.’

Ervaring drie. Tijdens een kerkdienst sta ik de preek te houden die ik heb voorbereid. Ik houd me niet heel strikt aan de notities die voor me liggen, ik stem af op de mensen die ik zie luisteren. Het traject en de pointe van mijn betoog heb ik wel tevoren zorgvuldig overdacht. Maar opeens valt me iets in waar ik niet eerder op gekomen was en terwijl ik het zeg, denk ik: krijg nou wat, die zin moet ik onthouden, zo had ik het zelf nog niet gezien. Na de kerkdienst komt iemand naar me toe en zegt over die zin: ‘Bijzonder hoe je dat verwoordde., het was alsof je dat speciaal voor mij zei.’

Het zijn heel gewone ervaringen, ze behoren tot de kleine dingen van alledag. Als ik er in gezelschap naar vraag, komen de voorbeelden bij tientallen, want iedereen maakt zulke dingen mee. Meestal worden ze nauwelijks opgemerkt, en realiseren mensen het zich pas als je ernaar vraagt: ‘Nu je het zegt, ja, dat heb ik ook weleens’. En doorgaans worden zulke kleine ervaringen als toevallige incidentjes beleefd, zodat ze geen invloed hebben op ons denken over ‘hoe de werkelijkheid werkt’. Het zijn heel gewone ervaringen omdat ze niet uitzonderlijk zijn – maar ik beleef ze wel als bijzonder. Daarmee bedoel ik dat het me, elke keer als ik zoiets meemaak, vervult van dankbaarheid en blijde verwondering. Prachtig vind ik het elke keer weer, dat het blijkbaar zo werkt, dat er onder alle gescheidenheid zoveel verbinding blijkt te zijn, en dat het je zomaar overkomt, als pure genade.

Ik noem het vaak ‘bijzondere ervaringen’ omdat ik zo gauw geen andere manier weet om ze aan te duiden. Maar ik wil er eigenlijk helemaal geen aparte categorie van maken, alsof ze zouden thuishoren in een bepaalde uithoek of sector van de werkelijkheid waar je dan je hobby van zou kunnen maken. Daarom houd ik ook niet van de term ‘paranormaal’ – die maakt het allemaal spannender en ongewoner dan het is, en veegt bovendien van alles en nog wat op één hoop. Wat dat betreft is het net zo’n hopeloos begrip als ‘alternatieve geneeswijzen’, waarmee ook volstrekt onvergelykbare dingen samen onder één etiket worden geschoven.

Termen als ‘paranormaal’ en ‘alternatief’ zetten bepaalde verschijnselen apart van wat als normaal en regulier wordt beschouwd. Op de markt van mogelijkheden zijn het labels voor de liefhebber of

voor degene die met het normale en reguliere niet uitkomt. Veel mensen komen met ‘alternatieve’ geneeswijzen in aanraking als ze in de reguliere medische zorg voor een bepaalde kwaal zijn uitgeprocedeerd. En wie sterke ervaringen heeft waarvan het bestaan binnen het ‘normale’ wereldbeeld wordt ontkend, belandt al zoekende in het paranormale circuit. Maar telepathie of helderziendheid is van zichzelf helemaal niet paranormaal, en Chinese heilkunde is van zichzelf helemaal niet alternatief. Ik zou die termen het liefst uit mijn woordenschat schrappen, want ze behoren bij een smalle en benauwde visie op wat normaal en regulier is.

Al sinds mijn kindertijd heb ik, naast die vele kleine bijzondere dingen, sterkere ervaringen met telepathisch contact, zowel met mensen als met sommige dieren. En via mijn werk als predikant kom ik geregeld in aanraking met mensen die helderziend of heldervoelend zijn, en met mensen die genezende gaven hebben. Ik kan dus ook grotere of sterkere verhalen vertellen, maar voor je het weet concentreren we ons dan toch weer op het abnormale en uitzonderlijke, op sterke verhalen waarmee je tegen elkaar kunt opbieden. En dat is niet de bedoeling.

In mijn kerk, de Protestantse Kerk in Nederland, is zoiets als telepathie niet een thema waar je gemakkelijk over praat. In behoudende kringen binnen de kerk wordt het al gauw als occult gezien, waarbij de term ‘occult’ een uitgesproken negatieve lading heeft: iets waardoor de duivel met je speelt. In moderne kerkelijke kringen wordt op dit punt eerder het algemeen geldende wereldbeeld gevolgd: telepathie bestaat niet en wie denkt het te ervaren, is in de war. Zo kun je met bijzondere ervaringen in de kerk zomaar tussen hamer en aambeeld terecht komen: de hamer van een te smal niet-spiritueel wereldbeeld en het aambeeld van een te smalle geloofsleer die geen ruimte laat voor ervaringen die niet in het boekje staan. Natuurlijk zijn er ook wel kerkelijke gemeentes en voorgangers die er wél expliciet ruimte voor bieden, maar dat zijn vooralsnog zeldzame uitzonderingen.

In de zomer van 2012 heb ik twee maanden studieverlof gebruikt om mijn gedachten over ‘bijzondere ervaringen’ eens zorgvuldig op een rijtje te zetten. Want ik vind het steeds lastiger om te zien dat mensen met zulke ervaringen in de kerk een soort verborgen groep vormen, terwijl ze ook ‘in de wereld’, bijvoorbeeld bij hun niet-meer-kerkelijke kinderen en vrienden, op dit punt vaak geen gehoor vinden. Zoals die helderziende man die ik ontmoette, van wie de ene zoon, niet gelovig, vond dat hij geen bakerpraatjes moest vertellen, terwijl de andere zoon, pinkstergelovige, dacht dat het duivelse influisteringen waren. In zijn eigen protestantse kerkgemeente wisten ze er niet goed raad mee, ze wilden hem niet kwetsen maar helemaal serieus namen ze hem ook niet. Want er is geen begrippelijk kader voor, er is in de breedte van de kerk niet echt over nagedacht hoe zulke dingen zouden kunnen passen in een samenhangend wereldbeeld.

In het niet-spirituele westerse wereldbeeld geldt dat dromen bedrog zijn en spoken niet bestaan. Voorvechters van dat wereldbeeld zien de kerk vaak als een achterlijke beweging: denk aan Richard Dawkins met zijn boek *God als misvatting*. Het wrange is nu dat die kerk in dagelijkse aangelegenheden het wereldbeeld van Dawkins deelt. Over dromen in bijbelse verhalen worden mooie preken gehouden, maar we leren elkaar niet om aan onze eigen dromen gepaste aandacht te schenken. Over zieners in bijbelse tijden vertellen we elkaar prachtige verhalen, maar als iemand zegt dat zij of hij dat soms ook heeft, weten we er geen weg mee. Westerse christenen hebben doorgaans het westerse mechanistische wereldbeeld: een onbezielde kosmos die bestaat uit allemaal losse onderdelen en een aarde die bevolkt wordt door miljarden individuele wezens. Ze denken net als Dawkins en Swaab dat het bewustzijn en het geheugen van ieder individu zich in zijn brein bevindt, zodat we echt allemaal losse mensen zijn. Een innerlijke verbinding tussen twee mensen, waardoor de één voelt dat er met de ander iets gebeurt, al is die ander aan de andere kant van de wereld – dat bestaat volgens dit wereldbeeld niet. Westerse christenen, als ze zoiets ervaren, duiden het vaak als een bijzondere ingreep van God op dat ene moment. Dan bemoeit God zich dus

even, in hun beleving, met een wereld waarin zulke dingen uit zichzelf niet zouden gebeuren. Terwijl ik er steeds meer van overtuigd ben geraakt dat de wereld gewoon zo werkt.

Als bijzondere verschijnselen in religieuze kringen worden erkend, worden ze soms al gauw in verband gebracht met de 'geestelijke wereld' of met 'gene zijde'. Dat zou dan een andere werkelijkheid zijn die tegenover of boven onze stoffelijke wereld staat. Zelf heb ik de neiging om ervaringen allereerst te verbinden met déze wereld, de schepping, die in zijn werking veel rijker en complexer is dan ons wereldbeeld wil toelaten. Natuurlijk, de ultieme werkelijkheid is veel wijder en groter dan wat wij kunnen tasten of meten, maar die ultieme werkelijkheid is volgens mij niet 'de andere wereld', maar de volle omvang van déze wereld. Momenten van helderziendheid of 'voorschouw', sterke voorgevoelens, telepathie, of iemands aandacht trekken door je gedachten sterk op hem of haar te richten: het is de natuur, het is gewoon hoe het werkt. Dieren hebben het ook, en dikwijls sterker of onmiddellijker dan wij mensen, dus het staat allemaal niet los van de aarde of van de materie. Als gelovige zeg ik: heel deze wereld is Gods wereld. De geestelijke wereld is geen andere wereld dan de stoffelijke, maar een ander aspect van dezelfde werkelijkheid. En de ontastbare wereld bevindt zich niet ergens anders dan de tastbare wereld – denk ik.

We worden binnen die werkelijkheid voortdurend omgeven door heel veel fenomenen die zich aan de zintuiglijke waarneming onttrekken. Van sommige fenomenen gelooft iedereen dat ze er zijn, al maken we er ons zelden een voorstelling van. Op dit moment bevinden zich in mijn woonkamer de golven en velden van vele duizenden telefonische oproepen, zonder dat ik er iets van merk. Met een telefoon met het juiste nummer vang ik één van die oproepen ertussenuit. Duizenden radio- en televisieprogramma's vlechten zich ertussen, zonder dat ik er iets van te horen of te zien krijg als ik niet de juiste ontvanger aanzet. Als ik de golven en velden zichtbaar zou kunnen maken, zou het schrikbarend vol zijn in mijn woonkamer. En dan zijn er nog de elektrische velden rond de bekabeling en de apparatuur, en de magnetische velden rondom metalen voorwerpen. Waarom zou er dan geen ruimte zijn voor de golven en velden van onze aandacht, ons bewustzijn, onze onderlinge verbondenheid en onze blik? Wie zich er rekenschap van geeft, pikt de signalen telkens weer op. Lees in dat licht nog eens de drie kleine voorvallen waarmee ik begon...

In de loop van mijn onderzoek ben ik er steeds meer van overtuigd geraakt dat die rijke werkelijkheid, gewoon en bijzonder tegelijk, de infrastructuur is van Gods werkzaamheid en van zijn Geest, zodat het geestelijke en het stoffelijke in elkaar besloten liggen. Zo liggen ook mijn fascinatie voor natuurlijke verschijnselen, mijn ervaringen met wat voor 'paranormaal' doorgaat, en mijn verbondenheid met de geloofsgemeenschap in elkaar besloten. Dat was het belangrijkste resultaat van mijn onderzoek: dat die drie aandachtsgebieden in mijn leven geïntegreerd konden worden. Alles lag er al jaren voor klaar, maar ik had de puzzelstukjes nooit echt geordend. Het stemt me innig dankbaar dat het geen gescheiden werelden meer hoeven te zijn.

Om meer te kunnen vertellen over mijn ervaringen, over de boeken die ik tijdens mijn onderzoek heb gelezen en de mensen die ik heb gesproken, en over het wereldbeeld dat zich in mijn gedachten begint af te tekenen, heb ik een serie teksten geschreven die ooit voor een blog bestemd waren, maar nu gewoon op mijn website staan: [BN - Bijzonder Natuurlijk](#).